လူထုဒေါ်အမာ၏ မိတ်ဆက်

ကျွန်မ သူငယ်ချင်း 'ခင်သန်းမြင့်'က သူ့တွင် စာရေးဆရာကြီး ဖီးလ်ဒင်းဟောလ် ရေးသားသည့် 'နန်းတွင်းပုံပြင်များ' ဆိုသော ရှားရှားပါးပါး စာအုပ်တစ်အုပ် တွေ့ထားပါသည်။ ထိုစာအုပ်ပါ ပုံပြင်ကလေးများမှာ သဘောကျစရာကောင်းသဖြင့် မြန်မာဘာသာ ပြန်လိုပါသည်၊ ဘာသာပြန်ပြီးသည့်အခါ ကျွန်မတို့တိုက်မှ စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေပေးပါဟု ဆိုလာပါသည်။

ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်၏ 'နန်းတွင်းပုံပြင်များ' ကို ကျွန်မ မကြားဖူး၊ မဖတ်ဖူးပါ။ သို့ရာတွင် ဤစာရေးဆရာကြီးရေးသည့် "The Soul of a People"နှင့် "A People at School" ကိုကား ဖတ်ဖူးပါသည်။ စာရေးဆရာကြီး ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်မှာ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ ကိုလိုနီသမားက ခေါ်လာသဖြင့် ဗမာများကို ကျွန်လုပ် အုပ်ချုပ်ရန် စောစောစီးစီး ရောက်ရှိလာသည့် ဗြိတိသျှ အရာရှိတစ်ဦးကား မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အမှုထမ်းရင်း မြန်မာလူမျိုးတွေနှင့် ရင်းရင်းနှီးနှီး ပွန်းပွန်းတီးတီး နှစ်ပေါင်းများစွာ အတူနေခွင့် ရရှိသည့်အခါ ဗမာလူမျိုးတွင် သာရှိသည့် ချစ်စရာ အမူအကျင့် အတွေးအခေါ်နှင့် အယူအဆကလေးများကို မြင်တွေ့လာရသဖြင့် ဗမာကို ချစ်သည့် အရာရှိတစ်ဦး ဖြစ်လာပါသည်။

သူက မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှုထမ်းစဉ် နိုင်ငံခြားသား တစ်ယောက်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကို လေ့လာနိုင်သည့် ဘောင်အတွင်း၌ နက်နိုင်သမျှ နက်အောင်ဆင်း၍ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် လေ့လာကြည့်ပြီး၊ ဗမာလူမျိုးများ ဤသို့ တွေးတောဆင်ခြင်ရှုမြင်တတ်ခြင်း၊ နေထိုင်တတ် ခြင်းသည် ဘာ့ကြောင့် ပေနည်းဆိုသည်ကိုလည်း ကြိုးစားရှာဖွေသွားသူ ဖြစ်လေသည်။

သူ့စာအုပ်တစ်အုပ်တွင်မူ သူ အင်မတန် သဘောကျသည့် ဗမာများအကြောင်းကိုလည်း စာရေးဆရာကြီး ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်က အားရပါးရ ရေးသားထားခဲ့သည်။ ဗမာမတွေ ဘယ်မိန်းမမျိုးနှင့်မှ မတူ လွတ်လပ်ပုံ၊ ယောက်ျားများနှင့် လက်ရည်တစ်ပြင်တည်းရှိပုံ၊ အကင်းပါး ဖျတ်လတ်ပုံ၊ ဘာကို မဆို ယထာဘူတကျကျ တွေးခေါ် မြော်မြင်ပြီး လက်တွေ့နှင့် ကိုက်ညီစွာ ပြတ်ပြတ် ဆုံးဖြတ်လုပ်ဆောင်တတ်ပုံများကို ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်က အလွန် သဘောကျလေသည်။ ဗမာမများ၏ အနေအထိုင်မျိုးကို အရှေ့ဘက်တွင်လည်း သူ မတွေ့ဖူး၊ ဥရောပတွင်လည်း သူ မတွေ့ဖူး၊ သူတို့ ဗြိတိန်တွင်လည်း သူ မတွေ့ဖူး ဟူ၍ ရေးသားထားလေသည်။ ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်၏ ထိုအရေးအသားနှင့် စေတနာကို မှတ်မိနေသဖြင့် ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်၏ စာအုပ် ဆိုကတည်းက ကျွန်မက စိတ်ဝင်စားနေမိသည်။ ထို့ပြင် သူ့စာအုပ်က ပုံပြင်များဟု ဆိုလေသောကြောင့် လူထုဦးလှ၏ ပုံပြင်များနှင့် ဆက်စပ်မိဟန် ကောင်းပါ၏ဟု အောက်မေ့လျက် ခင်သန်းမြင့် ဘာသာပြန်လိုသည် ဆိုချက်ကို ပြန်ပါ။ စာအုပ် ဖြစ်အောင် ရိုက်တာပေါ့ ဟူ၍ပင် တိုက်တွန်းလိုက်ပါသည်။

ပုံပြင် ၆ ပုဒ်ကို ဘာသာပြန်၍ ပို့ပေးလိုက်သဖြင့် ဖတ်ကြည့်မိသောအခါ ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်၏ 'နန်းတွင်းပုံပြင်' များသည် သူ့နိဒါန်းတွင် ပါသည့်အတိုင်း သူ တစ်ဆင့်စကား ကြားဖူးသည်များကို ပြန်လည် ရေးသားခြင်းပါ။ သူ ရေးသားချက်များသည် ရာဇဝင်ဟုလည်း မဆိုလိုပါ။ ဘယ်မင်း၊ ဘယ်မိဖုရား ဟူ၍လည်း ရိုဝ်စားလိုခြင်း မရှိပါဟု ဆိုပါလင့်ကစား အမှန် အဖြစ်အပျက်များနှင့် အလွန်နီးသည့် ပုံပြင်များဟူ၍ပင် ယုံကြည်နေမိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်သည် သီပေါဘုရင် ပါတော်မူပြီး ၅ နှစ်က မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာသူဖြစ်၍ ပါတော်မူပြီး နှစ်အတန်ကြာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သူ ဖြစ်လေရာ ထိုကာလများအတွင်း ဗမာတွေနှင့် ပွန်းတီးရင်းနှီးစွာ နေခွင့်ရခဲ့သည်ဆိုသူ အရာရှိတစ်ဦးအနေဖြင့် နန်းတော်တွင်းက ဟိုအကြောင်း သည်အကြောင်းကလေးများကို သူလည်း ကြားဖူးနားဝ ရှိရမည်မှာ သေချာပါသည်။

ကျွန်မတို့ပင်လျှင် ပါတော်မူပြီး အနှစ် ၃၀ ကျော်ကြာမှ မွေးဖွားခြင်းဖြစ်ပါလျက် အဘိုးအဘွား မှစ၍ မန္တလေးတွင် နေခဲ့သူများ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က မင်းနှိုးနှံ့ မကင်းသူများ ပြောပြကြသည့် လက်ထက်တော်တွင်းက ဟိုအကြောင်း သည်အကြောင်းများကို နားခဲ့ကြားခဲ့ မှတ်သားခဲ့ရသေးသည် မဟုတ်ပါလား၊ ထိုမှတ်သား ကြားနာခဲ့ရချက်များတွင်ပါသည့် အချို့သော အကြောင်းအရာများ သူ့ပုံပြင် အချို့၌ တွေ့ရပါသည်။

အတွင်းတော်၌ ဘယ်သူက ဘယ်လို စားရသည်၊ သားတော်၊ သမီးတော်လေးများက ဘယ်သို့၊ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဩဇာက ဘယ့်နှယ်၊ မင်းသားတွေ အသတ်ခံရသည်ကား ဘယ်နှစ်ဆယ်၊ အိမ်ရှေ့ ကိုယ်တော်ကြီးသာ ရှိလျှင်ဖြင့် ယခုပုံမျိုးတော့မဟုတ်နိုင်၊ ကိုယ်တော်ကြီး အောင်ပင်လယ် ထွက်၍ လှေကြီးတွေပေါ်၌ လေးလှသည့် ကျောက်ခဲကြီးတွေတင်လျက် လက်နက် အဆန်းများစမ်းရင်း မောက်ခွဲနှစ်မြှုပ်ကြည့်သည်ကား ဘယ်သို့ စသည်တို့မှာ ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က လူကြီးသူမများနှင့် နန်းတွင်းနှင့် နီးစပ်ရသူတို့ ပြောကြသည်တို့ကို မကြာခဏ ကြားနာရသည့် အကြောင်းများ ဖြစ်ပါလေသည်။

သို့သော် ယနေ့ မန္တလေးတွင် ကျုံးနှင့် မြို့ရိုးသာ ကျန်၍ ရွှေနန်းတော်ကြီး မရှိသည့်အခါ၌ ရွှေနန်းတော်ကြီးကို မသိမှီသည့် ကျွန်မ သားသမီးအရွယ်များက ဤကျုံးနှင့် မြို့ရိုးအလယ်က ဟုတ်ခုံကြီးပေါ်၌ ရွှေနန်းတော်ကြီးရှိခဲ့သည် ဆိုခြင်းကိုပင်လျှင် ပုံပြင်တစ်ခုနှင့်မခြား မှတ်သားထားပါလေပြီ။

စံနစ်ကြီးတစ်ခုမှ စံနစ်ကြီးတစ်ခုသို့ ပြောင်းလဲခြင်း၊ ထိုပြောင်းလဲနေရသည့်ကာလ၌ မတည်ငြိမ်မှုတွေ ရှိခဲ့ရခြင်းဆိုသည့် ခေတ်မျိုး၌ ဘာကမှ ဖွဲ့စွဲမြဲမြဲ မတောက်မေ့အားဘဲ အပြောင်းအလဲတွေ၏ကြား၌ နစ်မွန်းကြသည်မှာ သဘာဝ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အနယ်ထိုင်၍ တည်ငြိမ် ကြည်လင်လာသည့် အခါမျိုး၌ကား မှတ်မှတ်ထင်ထင် ထုထုတည်တည် ရှိစကောင်းသည်များကား အနိုင်အမာ ကျန်ရစ်စမြဲ ဖြစ်သည်။

ဤလူမျိုးနှင့် ဤနိုင်ငံသည် တစ်ဆင့်မှတစ်ဆင့် ကူးပြောင်း ဖြစ်ထွန်းလာခဲ့ရာ၌ နယ်ချဲ့၏ ကိုလိုနီကျွန်ဘဝ မရောက်မီ တစ်ခေတ်သည် ကိုယ့်အမျိုးသားဘုရင်များ အုပ်စိုးသည့် ခေတ်ဖြစ်၍ ရှင်ဘုရင်ရှိသည့် နိုင်ငံ၊ နန်းတော်ရှိသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဤနန်းတော်တွင်း၌ နေထိုင်သွားလာ လှုပ်ရှား၍ သွားကြသူများ ရှိ၍လည်း နန်းတွင်းရေးများ ရှိလိမ့်မည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုနန်းတွင်းရေးမှာ ပါးစပ်ရာဇဝင် အဖြစ်နှင့်သာ ရှိတတ်ပြီး ယင်းပါးစပ်ရာဇဝင်မျိုးမှာကား သက်ကြီးစကား သက်ငယ်ကြား အဖြစ်နှင့်သာ တည်ရစ်၍ နောင်တွင် ကာလရွေ့လျောသည်နှင့်အတူ ရွေ့လျောပျောက်ကွယ်သွား တတ်ပေသည်။

စာရေးဆရာ ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်သည် ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က လူကြီးသူမတွေ ပြောပြတတ်သည့် အကြောင်းအရာမျိုးကို မပျောက်ပျက်စေရန် စာအုပ်ကလေးအဖြစ် ရေးသားထားခဲ့သည်။ သူသည် မြန်မာဘုရင်များ ကောင်းစားသေးသည့် အချိန်ကိုမှီသည်၊ မြန်မာမင်းများ ပျက်ပြားသည့် အချိန်ဝယ်ရှိသည်။ မပြောဝံ့ဝံ့ကိစ္စများ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောဆိုကြသည်ကို ကြားသည်။ ကြားရသည့်အခါ အရုပ်မဆိုးသည့် ရယ်မောစရာ အတွင်းရေးကလေးများကို သူ့လိုပင် သူများလည်း နှစ်သိမ့် ရယ်မောပါစေတော့ဟု အထင်သေး အမြင်သေး စေတနာမပါလေဘဲ ပျော်ပျော်ပါးပါး မှတ်တမ်းတင်ထားအံ့ဟု ဤစာအုပ်ကို ရေးခဲ့ခြင်းပါဟု သူက ဆိုသည်။ သူဆိုသည်နှင့်အညီ အကျိုးသက်ရောက်မှုလည်း ရှိပါပေသည်။

ရွှေနန်းရှင်၏ ဟာသသဘင်ဆိုသော ပုံပြင်မှာ တစ်နေ့သောအခါတွင် ရှင်ဘုရင်က သူ ပျော်ချင်သောကြောင့် သူ့လူပျိုတော်သား ၂၅ ယောက်နှင့် မိဖုရားတို့၏ အပျိုတော် ၂၅ ယောက်တို့ကို ဖြူနီးစားကြီး မင်္ဂလာဆောင်ပေးသည့် အကြောင်းဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ် ဤကိစ္စသည် ရှင်ဘုရင်မို့ သက်သက်ဗိုလ်ကျခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် စိမ်ဖန်တီးပုံမှာ စိတ်ဝင်စားစရာ၊ ရယ်စရာ ပျော်စရာများနှင့် ပြည့်နှက်နေပြီး ရှင်ဘုရင်ကိုလည်း အပြစ်မတင်နိုင်အောင် ဖြစ်ရသည့် အကြောင်းကို ဖီးလ်ဒင် ဟောလ်က ရယ်ရမောရဖြစ်အောင် ရေးထားပါသည်။ ပုံပြင်နှစ်ခု ဖြစ်သည့် 'ဗိုလ်တောက်တာနှင့် တိမ်ကြီးမာယာ'မှာ ဘုရင် ရုပ်ဖျက်၍ မြို့ထဲထွက်ပြီး ငယ်ကျွန်တော်တစ်ယောက်နှင့် ပွဲခိုးကြည့်ရင်း အရုက်မူးမိသဖြင့် ကြုံရပုံများ၊ မိုးကြီးမိသဖြင့် ကြုံရပုံများကို ရေးထားလေသည်။ သည်ကိစ္စမျိုးမှာ 'မင်းကြီး ဖွဲသင်းစား' သလို သိသူက ပြောချင်လှ၍ လျှာယားနေတတ်သည့် ကိစ္စမျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော် တိုးတိုးတိတ်တိတ် ကြိတ်၍သာ ရယ်မောပြောကြပေမည်။ စာတစ်တန် ပေတစ်တန်ဖြင့်ကား ရေးသား ထားကြလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။

ဤပုံပြင်များတွင်ပါသည့် 'ရှမ်းမင်းသား'ပုံပြင်မှာ—စော်ဘွား၏ ညီငယ်သည် င'တင့်တယ်' အဖြစ် ခံလိုက်ရ၍ မီးမသေ ရေမနောက် ရှိစေခြင်းငှာ ရာဇပရိယာယ်ကို ကြွယ်ကြွယ်ကြီး သုံးလိုက်ကြပုံကလေးကို ရေးထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှပါသည်။

'အရှင်နန်းမတော်နှင့် ရာဇဝင်ဖတ်စာ'ပုံပြင်တွင်ကား နယ်ချဲ့က ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်မှနေ၍ မန္တလေးနန်းတွင်း၌ ထွင်းဖောက် ဝင်ရောက်ရန် ကြိုးစားပုံကလေးတစ်ခု ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ပေါ်လာသည့် ပုံပြင်ကလေးတစ်ခုပင်ဖြစ်၍ ထိုပုံပြင်ထဲ၌ မှန်ကန်သည့်ကိစ္စတွေ ရာခိုင်နှုန်း အများကြီး ပါဝင်ပါလိမ့်မည်။ အမည်နာမများမျှကိုသာ လွှဲပြောင်း ထားခြင်းလေလောဟုပင် အောက်မေ့မိပါသေးသည်။ ဂါဝန်ကြီးတွေ ခြေမျက်စေ့ဖုံးအောင်ဝတ်သည့် အနောက်နိုင်ငံသူ 'မစယ်လီ'တွေ မန္တလေးနန်းတွင်းရှိ ဝဲအပျိုတော်ဆောင်၌ ဝင်ထွက်ခစားကြ၊ အမှုထမ်းကြသည်များမှာ အများကြီး ရှိခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။

ဤပုံပြင်ကလေးတွေကို သူက ရှေးဦးစွာ ရန်ကုန်ဂေဇက်တွင် ရေးသည်။ ထို့နောက် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ ယခုဘာသာပြန်၍ ရိုက်နှိပ်ကြသည့် ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် သူ့စာအုပ်ကလေးမှာ စက္ကူများပင် ဆွေးနေပြီဖြစ်၍ ရှရှကလေးကိုင်ပြီး ဖတ်နေရပါသည်။

ဤတွင် မန္တလေးနန်းတွင်းခေတ်က ပျော်စရာ ပါးစရာ၊ ရယ်စရာ မောစရာကလေးတွေကို စုဆောင်း၍ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သော ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်၏ နန်းတွင်းပုံပြင်များကို ကျွန်မတို့က 'ရှင်ဘုရင်က သူ့တပည့် မောင်စံကို ခေါ်၍ ဤသို့ ပြော၏' ဆိုသော ယနေ့ပြောဆို သုံးနှုန်းပုံမျိုးဖြင့် ဘာသာပြန်ကြမည်လား၊ မန္တလေးရတနာပုံခေတ်က တကယ် ပြောဆိုကြသည့် လေသံအတိုင်း ဘာသာပြန်ရေးသားမည်လား ဆိုသည့် ပြဿနာကို စဉ်းစားလာရပါသည်။

ဗြိတိန်မှ စာရေးဆရာတစ်ဦးက မော်ကွန်းမတင် သမိုင်းမဝင်သော မန္တလေး နန်းတွင်းရေးကလေးများကို သူ့ကလောင်ဖြင့် သိမ်းဆည်း သိုမှီးပေးခဲ့ပါလျက် ထုတ်ကြည့်ကြသည့် နောက်လူများက သူ ချယ်မြသည့် အလှကို ယခင်ပုံအတိုင်း မကြည့်မြင်တတ်သောကြောင့် ခေတ်အသွင်ဖြင့် ဟပ်၍ ကြည့်ကြသည်ဆိုလျှင် ပင်ကိုအလှကို ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် ဖြစ်အောင် လုပ်ရာကျပေမည်။ ရတနာပုံမန္တလေးခေတ်က ပြောဆို သုံးနှုန်းသည့်အတိုင်းပင် ရေးသားဘာသာပြန်မှ သင့်မည်ဟု အောက်မေ့၍ သူငယ်ချင်းကို အကြံပေးရပါသည်။ သူငယ်ချင်းကလည်း သဘောတူသည်။ ထို့ကြောင့် ရတနာပုံခေတ်က ရေးသား ခေါ်ဝေါ် ပြောဆို သုံးနှုန်းပုံများ ပြန်ပေါ်စေရန် လှိုင်မင်းသမီးရေးသည့် ကုသ္မာဝံသနှင့် ဝိဇယ ကာရီဇာတ်ကို သူက ပြန်၍ ဖတ်သည်။ ထိုခေတ်က မန္တလေး နန်းတွင်း ၌ ခေါ်ဝေါ်ပုံ၊ သုံးနှုန်းပုံ ပြောဆိုပုံများကို ပြန်လေ့လာသည်။ သည့်နောက် ဝက်မစွတ်မြို့စားခါးဗြေး စာရေးဆရာမကြီး ဒဂုံ ခင်ခင်လေး ရေးသော စာဆိုတော် ဝတ္ထုကိုလည်း ဖတ်ကြည့်သည်။ ပြီးမှ ရတနာပုံ မန္တလေးလေကိုယူ၍ ဤစာအုပ်ကို ခင်သန်းမြင့်က ဘာသာပြန်ပါသည်။

သူ့ကော်ပီများ ကျွန်မ လက်ဝယ် ရောက်လာသည့်အခါ မန္တလေးက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမည့် မန္တလေးနန်းတွင်းခေတ်က 'ပုံပြင်များ' စာအုပ်တွင် ရေးသားထားသည့် အရေးအသား အခေါ်အဝေါ် အသုံးအနှုန်းများသည် မန္တလေး နန်းတွင်း လေသံမှန်ဖို့ဖြင့် ကောင်းသည်၊ ထို့ပြင် ဤပုံပြင်မျိုးကို မန္တလေးရှိ မင်းနှံ့ စိုးနှံ့ မကင်းသူများ ဖတ်ရလျှင် မည်သို့များ လက်ခံမည်ကိုလည်း သိဖို့ ကောင်းသေးသည်ဟု အောက်မေ့၍ သူငယ်ချင်း ထိပ်တင်တိုးကို အပူကပ်ရပါသည်။ ထိပ်တင်တိုးကို ပုံပြင်များ ဖတ်ကြည့်နိုင်းသည့်အခါ သူက ဤပုံပြင်များကြောင့် ထိပါးနစ်နာမှု တစ်စုံတစ်ရာ ရှိသည်ဟု မအောက်မေ့ တန်ရာပါ။ ရာဇဝင် ဖတ်စာပုံပြင်တွင် အကျဉ်းထား၍ မင်းသားများ အသတ်ခံရသည် ဆိုချက်မျိုးကို ဆိုပါလျှင် မှန်ရုံတွင်မက သူ့အဘိုး ထန်းတပင် မင်းသားပင်လျှင် ထိုအစုလိုက် အပြုံလိုက် အသတ်ခံရမှုတွင် ပါပါသည်ဟု ပြောပြပါသည်။

ထန်းတပင် မင်းသားမှာ အိမ်ရှေ့ ကိုယ်တော်ကြီးခေါ် မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ ညီတော်အိမ်ရှေ့မင်း ကနောင်မင်းသားနှင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် တို့၏ တစ်ပါးတည်းသော သားတော်ဖြစ်ပါသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်မှာ ဝိဇယကာရီ နန်းတွင်းဇာတ်နှင့် ကုသ္မာဝံသ နန်းတွင်းဇာတ်ကြီးများကို ရေးသားခဲ့သည့် ရတနာပုံခေတ်က အိမ်ရှေ့မိဖုရား မင်းသမီး စာရေးဆရာမကြီး ဖြစ်ပါသည်။

ထိပ်တင်တိုးသည် ခင်သန်းမြင့် ဘာသာပြန်ဆိုချက်ကို ဖတ်ကြည့်ပြီး နန်းတွင်း အခေါ်အဝေါ် အသုံးအနှုန်းကလေးများနှင့် ပတ်သက်၍ သူ သိသမျှတွေကိုလည်း ပြင်ဆင်ပေးပါသည်။

ထို့ကြောင့် စကားပြောသလို ရေးကြစို့ဟုသော ဤကာလတွင် ရတနာပုံ မန္တလေးခေတ်က ပုံပြင်တချို့ကို ပြန်ဖတ်သည့်အခါ တစ်မျိုး တစ်မည် ဖြစ်နေမည် မှန်သော်လည်း သူ့အလှကို သူ့အတိုင်း ကြည့်သင့်သည် ထင်ပါသဖြင့် ရတနာပုံခေတ်က လေသံများအတိုင်းပင် ဘာသာပြန်ဆို ရေးသား ထုတ်ဝေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးဆရာကြီးဟောလ်

စာရေးဆရာကြီး ဟာရိုးလ်ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်မှာ အိုင်ယာလန်ပြည် ရာသိုဝင်မြို့တွင် ၁၈၅၉ ခုနှစ်က မွေးဖွား၍ အိပ်ချ်ဘီဟောလ်၏ တစ်ဦးတည်းသော သားဖြစ်သည်။ ဤဟောလ်မျိုးဆက်မှာ ဒါဟမ်တွင် ၁၄၀၇ ခုနှစ်က စ၍ ရှိခဲ့ကြပြီး ယခု စာရေးဆရာဟောလ်တို့ အိမ်ထောင်မှာ နောက်ဆုံး အဆက်အနွယ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဖီးလ်ဒင်းဟောလ်သည် ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် ဂျေအမ်စမစ်၏သမီး မားဂရက် အီဗလင်နှင့် အိမ်ထောင်ပြုသည်။ သူတို့တွင် သားတစ်ယောက်၊ သမီးတစ်ယောက် ထွန်းကားသည်။ လီမင်တန်ကောလိပ်တွင် ပညာသင်ယူဖူးသည်။ ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာကိုပတ်၍ ခရီးသွားပြီး ခရီးထွက်ဖူးသည်။ ၁၈၇၉ ခုနှစ်မှ ၁၈၈၅ ခုနှစ်အထိ ဝိုင်းခုတ်တွင် ကာဖီများ စိုက်နေသည်။ အထက်မြန်မာနိုင်ငံသို့ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်မဖြစ်မီ ရောက်ရှိသွားသည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် အစိုးရအမှုထမ်းသည်။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၉၁ ခုနှစ်အတွင်း၌ နိုင်ငံရေးအရာရှိအဖြစ်နှင့် အမှုထမ်းခဲ့ပြီး တံဆိပ် သုံးခု ရရှိခဲ့သည်။ ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည်နှင့် ဂျပန်ပြည်သို့ သွားလည်သည်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၇ ခုနှစ်အထိ အင်ဂ်ျသေး ကာကွယ်ရေးအရာရှိအဖြစ် အမှုထမ်းသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် ဒိစတြိတ်တရားသူကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းသည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၆ ခုနှစ်အတွင်း၌ ကျေးရွာဘက်များ ဖွဲ့စည်းသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် အလုပ်မှ ပင်စင်ယူသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့ တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ရှာသည်။ (A & C Black Limited မှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသည့် Who Was Who စာအုပ်တွင် ၁၉၁၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၈ ခုနှစ်အတွင်း သေဆုံးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ အကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိမှ အီလပ်ရှိ ဦးတက်ထွန်း ကူးယူပေးပို့ချက်)။

အမာ